

อนุสิทธิบัตร Utility Model

ดร. เลอสรร ธนสุกาญจน์

lerson@lerson.com

พัฒนาการ ของระบบอนุสิทธิบัตร

- ระบบอนุสิทธิบัตรของไทย ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยดูตัวอย่างมาจากญี่ปุ่นและเยอรมัน
- เป็นระบบที่ใช้คุ้มครองการประดิษฐ์ที่ไม่ซับซ้อน และไม่ต้องการความคุ้มครองนานเหมือนสิทธิบัตร
- เพิ่งจะปรากฏในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร ฉบับที่สาม พ.ศ. 2542

ความหมายของอนุสิทธิบัตร

- [มาตรา 3] ในพระราชบัญญัตินี้
“อนุสิทธิบัตร” หมายความว่า หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ ตามที่กำหนดในหมวด 3 ทวิ แห่งพระราชบัญญัตินี้
- อ่านแล้วไม่ได้ฉลาดขึ้นมากนัก จึงต้องตามไปดูในหมวด 3 ทวิ ซึ่งประกอบด้วยมาตรา 65 ทวิ ถึงมาตรา 65 ทค
- อนุสิทธิบัตรมีความหมายได้เป็นสองนัย แบบเดียวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์
 - หนังสือสำคัญ
 - สิทธิ

ม. 65 ทศ การนำบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิบัตรการประดิษฐ์มาใช้กับอนุสิทธิบัตรโดยอนุโลม

มาตรา 6	การประดิษฐ์ขึ้นใหม่	มาตรา 34	การวินิจฉัยคำคัดค้านและอุทธรณ์
มาตรา 7	ชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น	มาตรา 35	อายุของสิทธิบัตรการประดิษฐ์
มาตรา 8	สามารถประยุกต์ได้ในทางอุตสาหกรรม	มาตรา 35 ทวิ	การละเมิดโดยสุจริตก่อนวันยื่นขอรับสิทธิบัตร
มาตรา 9	การประดิษฐ์ที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง	มาตรา 36	สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร
มาตรา 10	สิทธิในการขอรับสิทธิบัตร	มาตรา 36 ทวิ	ขอบเขตของสิทธิบัตร
มาตรา 11	สิทธิของลูกจ้าง-นายจ้าง	มาตรา 37	การใช้คำว่า "สิทธิบัตรไทย"
มาตรา 12	บำเหน็จพิเศษ	มาตรา 38	การอนุญาตให้ใช้สิทธิ การโอนสิทธิ
มาตรา 13	สิทธิของข้าราชการ ฯลฯ	มาตรา 39	เงื่อนไขการอนุญาตให้ใช้สิทธิ
มาตรา 14	บุคคลที่จะขอรับสิทธิบัตรได้	มาตรา 40	การใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วม
มาตรา 15	หลายคนทำการประดิษฐ์ร่วมกัน	มาตรา 41	อนุญาตให้ใช้สิทธิและโอนสิทธิต้องทำเป็นหนังสือ
มาตรา 16	หลายคนแย่งกันขอรับสิทธิบัตร	มาตรา 42	การขอจดทะเบียนการรับโอนสิทธิบัตรโดยทางมรดก
มาตรา 17	คำขอรับสิทธิบัตร	มาตรา 43	การชำระค่าธรรมเนียมรายปี และค่าธรรมเนียมเพิ่ม
มาตรา 18	เอกภาพของคำขอรับสิทธิบัตร	มาตรา 44	การชำระค่าธรรมเนียมรายปีล่วงหน้า
มาตรา 19	priority date ในราชอาณาจักร	มาตรา 45	การบันทึกคำยินยอมให้ใช้สิทธิบัตร
มาตรา 19 ทวิ	priority date นอกราชอาณาจักร	มาตรา 46	การขอบังคับใช้สิทธิบัตร
มาตรา 20	แก้ไขเพิ่มเติมคำขอรับสิทธิบัตร	มาตรา 47	interdependent patent
มาตรา 21	การรักษาความลับโดยเจ้าหน้าที่	มาตรา 47 ทวิ	interdependent patent ลำดับถัดไป
มาตรา 22	การรักษาความลับโดยบุคคลทั่วไป	มาตรา 48	คำตอบแทนการบังคับใช้สิทธิ
มาตรา 23	อธิบดีสั่งให้ปกปิดไว้เป็นความลับ	มาตรา 49	การยื่นคำขอบังคับใช้สิทธิ การสอบสวน วินิจฉัย
มาตรา 25	ขอให้หน่วยงานอื่นช่วยตรวจสอบ	มาตรา 50	การกำหนดคำตอบแทน เงื่อนไขการบังคับใช้สิทธิ
มาตรา 26	การสั่งให้แยกคำขอให้เกิดเอกภาพ	มาตรา 50 ทวิ	การยกเลิกการบังคับใช้สิทธิ
มาตรา 27	การเรียกเอกสาร ให้ถ้อยคำ	มาตรา 51	การบังคับใช้สิทธิโดยรัฐ เพื่อสาธารณประโยชน์
มาตรา 28	อธิบดีสั่งประกาศโฆษณาคำขอรับสิทธิบัตร	มาตรา 52	การบังคับใช้สิทธิในภาวะสงครามหรือภาวะฉุกเฉิน
มาตรา 29	ยื่นคำขอให้ตรวจสอบเนื้อหา	มาตรา 53	การคืนสิทธิบัตร เลิกข้อถือสิทธิ
มาตรา 30	สั่งยกคำขอหลังประกาศ	มาตรา 54	ความไม่สมบูรณ์ของอนุสิทธิบัตร
มาตรา 31	การยื่นคัดค้าน	มาตรา 55	การสั่งเพิกถอนสิทธิบัตรโดยคณะกรรมการฯ
มาตรา 32	พยานหลักฐานการยื่นคัดค้านและโต้แย้ง	มาตรา 56-65	สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
มาตรา 33	การออกสิทธิบัตรหลังตรวจสอบเนื้อหา		

มาตราของอนุสิทธิบัตรโดยเฉพาะ

มาตรา	เทียบ	เรื่อง
65 ทวิ	5	เงื่อนไขของการประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้
65 ตรี		ห้ามขอรับทั้งสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์อย่างเดียวกัน
65 จัตวา		การเปลี่ยนแปลงประเภทของคำขอ ระหว่างสิทธิบัตรกับอนุสิทธิบัตร
65 เบญจ	28	การตรวจสอบคำขอก่อนออกอนุสิทธิบัตร
65 ฉ	29+31+33	การตรวจสอบหลังออกอนุสิทธิบัตร
65 สัตต	35	อายุและการต่ออายุของอนุสิทธิบัตร
65 อัฏฐ	37	สิทธิการใช้คำว่า "อนุสิทธิบัตรไทย"
65 นว	54	ความไม่สมบูรณ์ของอนุสิทธิบัตร

การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้

- [มาตรา 65 ทวิ] การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้ต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ [แปลว่าต้องครบทั้งสองข้อ]
 - (1) เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่
 - (2) เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรม
- ความหมายของทั้งสองข้อเหมือนกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์สิ่งที่ขาดไป คือไม่ต้องมีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น

ผู้มีสิทธิขอรับอนุสิทธิบัตรได้

ผู้ตรวจสอบจะตรวจประเด็นนี้ก่อนอื่น โดยใช้หลักการเหมือนกับของสิทธิบัตรการประดิษฐ์ทุกประการ อันได้แก่

- มาตรา 10 สิทธิในการขอรับสิทธิบัตร
- มาตรา 11 สิทธิของลูกจ้าง-นายจ้าง
- มาตรา 12 บำเหน็จพิเศษ
- มาตรา 13 สิทธิของข้าราชการ ฯลฯ
- มาตรา 14 บุคคลที่จะขอรับสิทธิบัตรได้
- มาตรา 15 หลายคนทำการประดิษฐ์ร่วมกัน
- มาตรา 16 หลายคนแย่งกันขอรับสิทธิบัตร

การยื่นคำขอ และการจ่ายค่าธรรมเนียม

- ยื่นคำขอที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา หรือที่พาณิชย์จังหวัด (นับวันยื่นคำขอที่พาณิชย์จังหวัดเป็นวันยื่นคำขอในราชอาณาจักร ยกเว้นถ้าเอกสารไม่ครบ)
- ค่าธรรมเนียมการขอรับอนุสิทธิบัตร ฉบับละ 250 บาท

อนุสิทธิบัตร ↔ สิทธิบัตรการประดิษฐ์

- [มาตรา ๖๕ ตรี] บุคคลใดจะขอรับทั้งอนุสิทธิบัตรและสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์อย่างเดียวกันไม่ได้
- [มาตรา 77 เบญจ] บุคคลใดขอรับหรือร่วมขอรับทั้งสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์อย่างเดียวกันโดยไม่ชอบด้วยมาตรา 65 ตรี ให้ถือว่าบุคคลนั้นขอรับอนุสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์นั้น
- [มาตรา ๖๕ จัตวา] ผู้ขอรับอนุสิทธิบัตรหรือผู้ขอรับสิทธิบัตรมีสิทธิขอเปลี่ยนแปลงประเภทของสิทธิที่จะขอรับจากอนุสิทธิบัตรเป็นสิทธิบัตรหรือจากสิทธิบัตรเป็นอนุสิทธิบัตรได้ก่อนการจดทะเบียนการประดิษฐ์และออกอนุสิทธิบัตร หรือก่อนการประกาศโฆษณาคำขอรับสิทธิบัตรตามมาตรา ๒๘ แล้วแต่กรณี และผู้ขอมีสิทธิให้ถือว่าเอาวันยื่นคำขอเดิมเป็นวันยื่นคำขอ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง [จ่ายค่าธรรมเนียม 100 บาท]

การนับวันยื่นคำขอและ Priority Right

- ใช้เหมือนสิทธิบัตรการประดิษฐ์ คือมาตรา 19 สำหรับ domestic priority และมาตรา 19 ทวิ สำหรับ international priority ดังนี้
- [มาตรา ๑๙ Domestic Priority] บุคคลใดแสดงการประดิษฐ์หรือสิ่งประดิษฐ์ในงานแสดงต่อสาธารณชน ซึ่งหน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหรืออนุญาตให้มีขึ้นในราชอาณาจักร ถ้าได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์นั้นภายในสิบสองเดือนนับแต่วันเปิดงานแสดงต่อสาธารณชนให้ถือว่า ได้ยื่นคำขอนั้นในวันเปิดงานแสดงนั้น
- [มาตรา ๑๙ ทวิ International Priority] บุคคลตามมาตรา ๑๔ ที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์ไว้นอกราชอาณาจักร ถ้ายื่นคำขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์นั้นใน ราชอาณาจักรภายในสิบสองเดือน นับแต่วันที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรเป็น ครั้งแรก บุคคลนั้นจะขอให้ระบุว่าวันที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรเป็นครั้งแรกเป็นวันที่ได้ยื่นคำขอในราชอาณาจักรก็ได้
- [Priority Date อาจจะมาจากการแยกคำขอ หรือการเปลี่ยนกับสิทธิบัตร]

Unity of Invention

ใช้เหมือนกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ คือมาตรา 18 และมาตรา 26 ดังนี้

[มาตรา ๑๘] คำขอรับสิทธิบัตรแต่ละฉบับ ให้ขอได้เฉพาะการประดิษฐ์อย่างเดียว คำขอรับสิทธิบัตรเพื่อการประดิษฐ์หลายอย่างในคำขอฉบับเดียวกัน จะกระทำได้อีกเมื่อการประดิษฐ์หลายอย่างนั้นมีความเกี่ยวพันอันอาจถือได้ว่าเป็นการประดิษฐ์อย่างเดียวกัน

[มาตรา ๒๖] ในการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตร ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าคำขอรับสิทธิบัตรใดมีการประดิษฐ์หลายอย่างที่ไม่มีความเกี่ยวพันกันจนอาจถือได้ว่าเป็นการประดิษฐ์อย่างเดียวกัน ให้แจ้งให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรแยกคำขอสำหรับการประดิษฐ์แต่ละอย่าง

ถ้าผู้ขอรับสิทธิบัตรได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่ได้แยกตามวรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ถือว่าได้ยื่นคำขอนั้นในวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรครั้งแรก

การแยกคำขอให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดย กฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ขอรับสิทธิบัตรจะต้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่ออธิบดีภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยสี่สิบวัน เมื่ออธิบดี ได้วินิจฉัยและมีคำสั่งแล้ว ให้คำสั่งของอธิบดีเป็นที่สุด

การรักษาความลับ

- เหมือนกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ แต่ละฝ่ายมีสิทธิเท่าในกฎหมายเดิม
- [มาตรา ๒๑] ห้ามมิให้เจ้าพนักงานซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการขอรับสิทธิบัตรเปิดเผยรายละเอียดการประดิษฐ์ หรือยอมให้บุคคลใดตรวจหรือคัดสำเนารายละเอียดการประดิษฐ์ ไม่ว่าจะโดยวิธีใด ๆ ก่อนมีการประกาศโฆษณาตามมาตรา ๒๔ เว้นแต่จะได้รับความยินยอม เป็นหนังสือจากผู้ขอรับสิทธิบัตร [มีโทษจำคุกเจ้าพนักงานไม่เกินสองปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำคุกบุคคลธรรมดาไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ]
- [มาตรา ๒๒] ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งรู้ว่าการประดิษฐ์นั้นได้มีผู้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรไว้แล้วเปิดเผยรายละเอียดการประดิษฐ์ ไม่ว่าจะโดยวิธีใด ๆ หรือกระทำโดยประการอื่นที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ขอรับสิทธิบัตร ก่อนมีการประกาศโฆษณาตามมาตรา ๒๔ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ขอรับสิทธิบัตร [มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ]
- [มาตรา ๒๓] ในกรณีอธิบดีเห็นว่าการประดิษฐ์ตามคำขอรับสิทธิบัตรใดเป็นการประดิษฐ์ ที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับเพื่อประโยชน์แก่ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ปกปิดสาระสำคัญและรายละเอียดการประดิษฐ์นั้นไว้เป็นความลับ จนกว่าจะสั่งเป็นอย่างอื่น
- ห้ามมิให้บุคคลใดรวมทั้งผู้ขอรับสิทธิบัตรเปิดเผยสาระสำคัญหรือ รายละเอียดการประดิษฐ์ โดยรู้อยู่ ว่าอธิบดีได้สั่งให้ปกปิดไว้เป็นความลับตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่ จะมีอำนาจทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย [มีโทษจำคุกเจ้าพนักงานไม่เกินสองปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำคุกบุคคลธรรมดาไม่เกินหนึ่งปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ]

การชี้แจงและแก้ไขคำขอรับอนุสิทธิบัตร

การแก้ไขคำขอรับอนุสิทธิบัตร มีสองกรณีเช่นเดียวกับการแก้ไขคำขอรับสิทธิบัตร

- [มาตรา ๒๐ ผู้ขอรับสิทธิบัตรขอแก้ไขเอง] ผู้ขอรับสิทธิบัตรอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมคำขอรับสิทธิบัตรได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง แต่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ต้องไม่เป็นการเพิ่มเติมสาระสำคัญของการประดิษฐ์
- [มาตรา ๒๗ วรรคแรก ผู้ตรวจสอบให้ชี้แจงหรือแก้ไข] ในการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตร พนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกผู้ขอรับสิทธิบัตรมาให้ถ้อยคำชี้แจง หรือให้ส่งเอกสาร หรือสิ่งใดเพิ่มเติมก็ได้ ...

[มาตรา ๒๗ วรรคท้าย ไม่ชี้แจง] ถ้าผู้ขอรับสิทธิบัตรไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ส่งเอกสารตามวรรคสองภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน ให้ถือว่าละทิ้งคำขอรับสิทธิบัตร เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอธิบดีอาจขยายกำหนดเวลาดังกล่าวให้ตามที่เห็นสมควร [ตัวอย่าง]

- สั่งให้ชี้แจงกรณีเป็นการประดิษฐ์ที่ต้องห้ามตามมาตรา 9 หรือให้ชี้แจงเหตุผลเกี่ยวกับข้อแตกต่างระหว่างการประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรกับงานที่ปรากฏอยู่แล้ว (มาตรา 6)
- คำขอรับอนุสิทธิบัตรมีข้อถือสิทธิเกิน 10 ข้อ ซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายฉบับที่ 21
- ข้อถือสิทธิอ่านแล้วไม่รู้เรื่อง ว่าส่วนใดเป็นส่วนที่คิดหรือปรับปรุงขึ้นใหม่
- รูปเขียนไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน หรือข้อความไม่ชัดเจน ฯลฯ

การตรวจสอบก่อนออกอนุสิทธิบัตร

[มาตรา ๖๕ เบญจ] ในการจดทะเบียนการประดิษฐ์และออกอนุสิทธิบัตรให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคำขอรับอนุสิทธิบัตรให้ถูกต้องตามมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๑๗ [ครบทุกรายการ, Enabling Disclosure และ Best Mode] และตรวจสอบว่าการประดิษฐ์นั้นได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๙ หรือไม่ [การประดิษฐ์ไม่อยู่ใน Exclusion List] และทำรายงานการตรวจสอบเสนอต่ออธิบดี

- (1) [ยกคำขอ] ถ้าอธิบดีพิจารณาเห็นว่า คำขอรับอนุสิทธิบัตรไม่ถูกต้องตามมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๑๗ หรือการประดิษฐ์นั้นไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๙ ให้อธิบดีสั่งยกคำขอรับอนุสิทธิบัตรนั้นและให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับไปยังผู้ขอรับอนุสิทธิบัตรหรือโดยวิธีการอื่นที่อธิบดีกำหนดภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่อธิบดีมีคำสั่ง
- (2) [ออกอนุสิทธิบัตร] ถ้าอธิบดีพิจารณาเห็นว่า คำขอรับอนุสิทธิบัตรถูกต้องตามมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๑๗ และการประดิษฐ์นั้นได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๙ ให้อธิบดีมีคำสั่งให้จดทะเบียนการประดิษฐ์และออกอนุสิทธิบัตรและก่อนการจดทะเบียนการประดิษฐ์และออกอนุสิทธิบัตร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผู้ขอรับอนุสิทธิบัตร เพื่อให้ผู้ขอรับอนุสิทธิบัตรชำระค่าธรรมเนียมการออกอนุสิทธิบัตร [ฉบับละ 500 บาท] และค่าธรรมเนียมการประกาศโฆษณา [?] ตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๒๘ (๒) อนุสิทธิบัตรให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

ความไม่สมบูรณ์ของอนุสิทธิบัตร

มาตรา ๖๕ นว อนุสิทธิบัตรใดได้ออกไปโดยไม่ชอบด้วย

- มาตรา ๖๕ ทวิ
- มาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วย
 - มาตรา ๙ [Exclusion List]
 - มาตรา ๑๐ [Right to File]
 - มาตรา ๑๑ [Employer-Employee] หรือ
 - มาตรา ๑๔ [Nationality-Geography]

ให้ถือว่าอนุสิทธิบัตรนั้นไม่สมบูรณ์

ความไม่สมบูรณ์ตามวรรคหนึ่งบุคคลใดจะกล่าวอ้างขึ้นก็ได้ หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการจะฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนอนุสิทธิบัตรนั้นก็ได้

การตรวจสอบหลังออกอนุสิทธิบัตร

มาตรา ๖๕ จ ภายในหนึ่งปีนับจากวันประกาศโฆษณาการจดทะเบียนการประดิษฐ์และออกอนุสิทธิบัตร บุคคลผู้มีส่วนได้เสียอาจขอให้ตรวจสอบว่าการประดิษฐ์ที่ได้รับอนุสิทธิบัตรมีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา ๖๕ ทวิ หรือไม่ก็ได้

- เมื่อได้รับคำขอให้ตรวจสอบการประดิษฐ์ตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการประดิษฐ์ และทำรายงานการตรวจสอบเสนอต่ออธิบดี
- เมื่ออธิบดีพิจารณารายงานการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสองแล้ว เห็นว่าการประดิษฐ์นั้นมีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา ๖๕ ทวิ ให้อธิบดีแจ้งให้ผู้ขอให้ตรวจสอบและผู้ทรงอนุสิทธิบัตรทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่อธิบดีมีคำวินิจฉัย
- ในกรณีที่อธิบดีเห็นว่าการประดิษฐ์นั้นไม่มีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา ๖๕ ทวิ ให้อธิบดีมีคำสั่งให้สอบสวนข้อเท็จจริง และแจ้งคำสั่งให้ผู้ทรงอนุสิทธิบัตรทราบ เพื่อยื่นคำแถลงแสดงเหตุผลของตนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง และอธิบดีจะเรียกให้บุคคลใดมาให้อภัยคำ ชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหรือสิ่งใดเพิ่มเติมก็ได้ และเมื่อได้สอบสวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ถ้าอธิบดีพิจารณาเห็นว่าการประดิษฐ์นั้นไม่มีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา ๖๕ ทวิ ให้อธิบดีทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อสั่งเพิกถอนอนุสิทธิบัตรนั้น และแจ้งให้ผู้ขอให้ตรวจสอบและผู้ทรงอนุสิทธิบัตรทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง

บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย

จากคู่มือผู้ตรวจสอบ

- ผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง
 - ผู้มีนิติสัมพันธ์กับผู้ทรงอนุสิทธิบัตร หรือ
 - คู่แข่งทางการค้าหรือ
 - ผู้ผลิตหรือจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสินค้าแบบเดียวกันกับอนุสิทธิบัตร หรือ
 - ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากอนุสิทธิบัตร
 - กรณีที่เป็นอนุสิทธิบัตรยาให้หมายรวมถึง ผู้ป่วยหรือผู้มีความจำเป็นต้องได้รับยานั้นด้วย
 - ในกรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียเป็นนิติบุคคล ให้พิจารณาถึงวัตถุประสงค์การจดทะเบียนของนิติบุคคลนั้นว่ามีส่วนได้เสียหรือไม่ (ตามนัยคำพิพากษาของศาล)
- ดังนั้นผู้มีส่วนได้เสีย อาจจะเป็นผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ผู้ที่ประกอบกิจการในการผลิต ผู้จำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ประดิษฐ์หรือผู้ร่วมประดิษฐ์ หรือหน่วยงานหรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์หรือมีส่วนได้เสียกับการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรนั้น เช่น หน่วยงานหรือองค์กรที่มีสิทธิในการประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับอนุสิทธิบัตรที่เกิดขึ้นจากพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น หรือได้รับผลกระทบด้านสิทธิจากอนุสิทธิบัตร เป็นต้น
- การตรวจสอบว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือไม่ ผู้ตรวจสอบจะพิจารณาเหตุผลที่ผู้ขอให้ตรวจสอบระบุหรือชี้แจงประกอบคำขอให้ตรวจสอบ ... [ประกอบกับ] พิจารณาเอกสารที่ยื่นไปพร้อมกับคำขอให้ตรวจสอบ เช่น วัตถุประสงค์ของการจดทะเบียนนิติบุคคล เป็นต้น

อายุของอนุสิทธิบัตร

[มาตรา ๖๕ สัตต] อนุสิทธิบัตรให้**มีอายุหกปี**นับแต่วันขอรับอนุสิทธิบัตรในราชอาณาจักรในกรณีที่มีการดำเนินคดีทางศาลตามมาตรา ๖๕ ทศ ประกอบด้วยมาตรา ๑๖ มาตรา ๗๔ หรือมาตรา ๗๗ ฉ มิให้นำระยะเวลาในระหว่างการดำเนินคดีดังกล่าวเป็นอายุของอนุสิทธิบัตรนั้น [ค่าธรรมเนียมรายปี ปีที่ห้า 750 บาท ปีที่หก 1,500 บาท หรือชำระทั้งหมดในคราวเดียว 2,000 บาท]

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตรอาจขอต่ออายุอนุสิทธิบัตรได้**สองคราว**มีกำหนด**คราวละสองปี** โดยให้ยื่นคำขอต่ออายุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวันก่อนวันสิ้นอายุเมื่อได้ยื่นคำขอต่ออายุภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าอนุสิทธิบัตรนั้นยังคงจดทะเบียนอยู่จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น [ค่าธรรมเนียมการต่ออายุอนุสิทธิบัตรครั้งที่หนึ่ง 6,000 บาท ครั้งที่สอง 9,000 บาท]

การขอต่ออายุอนุสิทธิบัตร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

สิทธิของผู้ทรงอนุสิทธิบัตร

[มาตรา 36] เหมือนกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์

[มาตรา 36 ทวิ] เหมือนกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์

[มาตรา 65 (อรรถ)] ผู้ทรงสิทธิบัตรมีสิทธิใช้คำว่า “อนุสิทธิบัตรไทย” หรืออักษร อสบท. หรืออักษรต่างประเทศที่มีความหมายเช่นเดียวกันให้ปรากฏที่ผลิตภัณฑ์ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อของผลิตภัณฑ์ หรือในการโฆษณาการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตร

การใช้คำหรืออักษรตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุหมายเลขอนุสิทธิบัตรไว้ด้วย

การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามอนุสิทธิบัตร

- ใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร
การประดิษฐ์

รูปแบบที่ 1 ตัวอย่างที่ 1

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตร แจ้งตำรวจยึดสินค้าของผู้ที่ขายนำ ก่อนจะขอรับอนุสิทธิบัตร เลยถูกฟ้องเพิกถอน

- เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 ผู้ทรงอนุสิทธิบัตรเลขที่ 458 ชื่อ อุปกรณ์สำหรับกรองสิ่งสกปรกในน้ำ แจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่าโจทก์ละเมิดอนุสิทธิบัตรของจำเลย ... และนำเจ้าพนักงานตำรวจไปยึด ไบโอบอล จากร้านของโจทก์ไปประมาณ 2,000 ลูก
- โจทก์ยื่นคำขอให้ตรวจสอบการประดิษฐ์ฯ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 พบว่า [การประดิษฐ์] ตามอนุสิทธิบัตรมีรูปร่างลักษณะคล้ายไบโอบอลที่โจทก์จำหน่ายอยู่
- ฟ้องศาลทรัพย์สินทางปัญญา เป็นคดีแพ่ง ว่าการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตร ... ไม่ใช่การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ... จึงเป็นอนุสิทธิบัตรที่ไม่สมบูรณ์ ... ขอให้ ... เพิกถอนอนุสิทธิบัตร
- จำเลย ... ฟ้องแย้ง ... ขอให้ยกฟ้อง และให้โจทก์ระงับการทำละเมิดอนุสิทธิบัตรของจำเลย ... ให้โจทก์ใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน 200,000 บาท และค่าเสียหายเดือนละ 50,000 บาท นับแต่วันฟ้องไปจนกว่าศาลมีคำพิพากษาหรือโจทก์หยุดการกระทำละเมิดอนุสิทธิบัตรของจำเลย ...
- ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ พิพากษาให้เพิกถอนอนุสิทธิบัตรเลขที่ 458

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตรอุทธรณ์ไปศาลฎีกา

[พยานโจทก์เบิกความว่า] พยานทั้งสองประกอบการค้าอุปกรณ์การเลี้ยงปลา รวมทั้งอุปกรณ์ในการบำบัดน้ำเสียในตู้ปลาที่เรียกกันในทางการค้าว่า “ไบโอบอล” เป็นเวลานานกว่า 10 ปี ไบโอบอลเป็นอุปกรณ์การเลี้ยงปลาที่รู้จักแพร่หลายมานานแล้ว และมีการโฆษณาในนิตยสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาหลายฉบับ ตามเอกสาร ... จำเลยมีได้นำสีบักล้างในข้อนี้ นอกจากนี้จำเลย ... กลับเบิกความว่าจำเลย ... ประดิษฐ์ไบโอบอลตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ 458 เพื่อต้องการทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง แสดงว่าก่อนการประดิษฐ์ไบโอบอลตามอนุสิทธิบัตรดังกล่าว ไบโอบอลดังกล่าวมีและใช้อยู่ก่อนแล้ว ทั้ง ... ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบอนุสิทธิบัตร พยานจำเลย... ก็เบิกความว่า พยานได้ตรวจอนุสิทธิบัตรดังกล่าวเปรียบเทียบกับวารสารเกี่ยวกับอุปกรณ์การเลี้ยงปลาของต่างประเทศ พบว่าการประดิษฐ์ดังกล่าวไม่มีความใหม่ เนื่องจากสาระสำคัญของการประดิษฐ์เหมือนกับงานที่ปรากฏอยู่แล้ว คำเบิกความของพยานจำเลยทั้งสองเจือสมกับคำเบิกความของพยานโจทก์ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า การประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ 458 ของจำเลย ... เป็นการประดิษฐ์ที่มีและใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับอนุสิทธิบัตร การประดิษฐ์ดังกล่าวจึงเป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้วตามมาตรา ๖ วรรคสอง การประดิษฐ์ดังกล่าวจึงเป็นการประดิษฐ์ที่ไม่อาจขอรับอนุสิทธิบัตรได้ตามมาตรา 65 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 อนุสิทธิบัตรดังกล่าวจึงเป็นอนุสิทธิบัตรที่ออกโดยไม่ชอบด้วยมาตรา 65 ทวิ ถือเป็นอนุสิทธิบัตรที่ไม่สมบูรณ์ตามมาตรา 65 นว วรรคหนึ่ง ... อุทธรณ์ของจำเลย... ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

[คำพิพากษาศาลฎีกา เลขที่ 7995/2549]

รูปแบบที่ 1 ตัวอย่างที่ 2

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตรหมายเลข 794 “วิธีการเข้าเล่มหนังสือชนิด EVA FOAM” เรียกค่าเสียหายจากบริษัทผลิตหนังสือโฟม เลย ถูกฟ้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนอนุสิทธิบัตร

- พยานโจทก์ประกอบด้วยศาสตราจารย์ พวา พันธุ์เมฆา อดีตอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นายมานิตย์ อัครทรงศิริ ผู้ประกอบกิจการรับจ้างเย็บหนังสือ และ นายณัฐพงศ์ ตั้งจิตพิพันธุ์ ผู้จำหน่ายปฏิทินจีน เบิกความสอดคล้องกันว่า **วิธีการเย็บตามอนุสิทธิบัตร ... มีมานานแล้ว**
- พยานจำเลยปากนายฟิลิปป์ ลามีย์ (Philippe Lamy) ซึ่งเข้าเล่มหนังสือเป็นงานอดิเรก เบิกความตอบคำถามค้านทนายโจทก์ว่า **วิธีการเย็บแบบเอเชีย ... ใช้กันมาเป็นร้อยปีแล้ว** และ
- จำเลยเบิกความตอบคำถามค้านทนายโจทก์เบิกความยอมรับเช่นกันว่า **วิธีการร้อยเชือกทั้งสามแบบตามอนุสิทธิบัตร ... ที่ใช้กับหนังสือที่เป็นกระดาษมีมานานแล้ว และก่อนที่จำเลยจะขอยื่นขออนุสิทธิบัตร**
- ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า **วิธีการร้อยเชือกตามอนุสิทธิบัตร ... มีการนำมาใช้เย็บเล่มหนังสือที่เป็นกระดาษ ก่อนที่จำเลยจะยื่นขออนุสิทธิบัตร ...**
- เมื่อคู่ความต่างยอมรับข้อเท็จจริงกันว่าวิธีการร้อยเชือกตามอนุสิทธิบัตรมีการใช้มานานแล้วก่อนที่จำเลยจะยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตร จึงถือเป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖ การประดิษฐ์ของจำเลยย่อมขาดองค์ประกอบในเรื่องความใหม่ ไม่ถือว่าเป็นอนุสิทธิบัตรที่สมบูรณ์ถูกต้องตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕ (๑)

[คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ 117/2548]

รูปแบบที่ 2 ตัวอย่างที่ 1

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ฟ้องศาลว่าผู้อื่นละเมิดอนุสิทธิบัตร เลยถูกฟ้องแย้งขอให้ศาลเพิกถอนอนุสิทธิบัตรนั้น

จากพยานหลักฐานที่จำเลยทั้งสามนำสืบว่า เครื่องตรวจผ้าเป็นการประดิษฐ์ที่มีมานานแล้วก่อนที่โจทก์จะยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตร โดยการประดิษฐ์ [ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ 745 ของโจทก์] มีโครงสร้างกลไกการทำงานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีอุปกรณ์หลัก ได้แก่ ตัวโครงเครื่อง จอรับพลาสติก หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ สำหรับส่องสว่างหารอยตำหนิ มอเตอร์บังคับปลุกกลิ้ง และตัวปรับมอเตอร์ให้เร็วหรือช้า

โจทก์ไม่ได้โต้แย้งคัดค้านหรือนำสืบให้เห็นเป็นอย่างอื่นว่า

- เครื่องตรวจผ้าต่างๆ ไปที่จำเลยอ้าง ไม่มีโครงสร้างกลไกการทำงานและอุปกรณ์หลักดังกล่าว หรือ
- เครื่องตรวจผ้าของโจทก์ ที่มาขอรับอนุสิทธิบัตรมีโครงสร้างกลไกการทำงานที่ผิดแผกแตกต่างออกไปในสาระสำคัญจากที่กล่าวมาอันจะถือได้ว่าเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ แม้จะมีชื่อเรียกว่าเครื่องตรวจผ้าเหมือนกันก็ตาม ซึ่งโครงสร้างกลไกการทำงานของเครื่อง ถือว่าเป็นสาระสำคัญ ที่กฎหมายให้ความสำคัญ ไม่ได้คุ้มครองที่รูปร่างของเครื่อง ...

นอกจากนี้ ... กรรมการผู้จัดการบริษัทโจทก์ ยังเบิกความตอบคำถามค้านนายจำเลยทั้งสามว่า ขณะโจทก์ยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตรทราบอยู่ก่อน แล้วว่ามีผู้ผลิตเครื่องตรวจผ้าอยู่ก่อน ตามหลักฐานที่นายจำเลยทั้งสามให้ดู แต่มีข้อแตกต่าง ตรงที่การวางตำแหน่งอุปกรณ์ต่างๆ และเครื่องตรวจผ้าของโจทก์มีน้ำหนักเบา ราคาถูกกว่า ใช้งานได้สะดวก เนื่องจากสวิทช์ควบคุมอยู่ใกล้ ซึ่งข้อแตกต่างดังกล่าวเห็นว่าไม่ใช่สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า เครื่องตรวจผ้าทั้งของโจทก์และที่จำเลยทั้งสามอ้าง มีโครงสร้างกลไกการทำงาน และอุปกรณ์หลักที่เหมือนกัน และ [ต่อ slide ถัดไป]

รูปแบบที่ 2 ตัวอย่างที่ 1 (ต่อ)

จำเลยทั้งสามยังนำสืบต่อไปว่า เครื่องตรวจผ้าเป็นการประดิษฐ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักร โดยแสดงหลักฐานใบกำกับสินค้าทางเรือ ที่ขนส่งเครื่องตรวจผ้ารุ่นและขนาดต่างๆ จากฮ่องกงมายังประเทศไทย ตามคำสั่งซื้อของผู้ซื้อ ต่างรายกันรวม ๗ ราย ... จำนวน ๙ เครื่อง ... โดยโจทก์ไม่ได้โต้แย้งคัดค้านเอกสารดังกล่าว ว่าไม่ถูกต้องหรือแท้จริงอย่างไร จึงฟังได้ว่าเครื่องตรวจผ้า มีผู้สั่งซื้อและนำมาใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักร ก่อนที่โจทก์ยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตร

ยิ่งไปกว่านั้นจำเลยทั้งสามยังได้แสดงหลักฐานภาพถ่ายซากเครื่องตรวจผ้าต้นแบบที่จำเลยซื้อมาเป็นตัวอย่างในการผลิต ... ซึ่งตามภาพจะเห็นว่ามีโครงเครื่องและอุปกรณ์ หลักต่างๆ เช่นเดียวกับเครื่องตรวจผ้าของโจทก์ เพียงแต่ซากเครื่องตรวจผ้าจะมีรูปร่างหรือรูปแบบที่เพอะเพอะโบราณไม่ทันสมัย ที่สำคัญมีสภาพเก่า มองด้วยตา น่าจะมีอายุการใช้งานมานานหลายสิบปี ซึ่งเป็นข้อที่แสดงได้ประการหนึ่งว่า เครื่องตรวจผ้าเป็นการประดิษฐ์ที่ได้มีการเปิดเผยสาระสำคัญหรือ รายละเอียดมาแล้ว

พิเคราะห์พยานหลักฐานของจำเลยทั้งสามแล้ว น่าเชื่อว่าเครื่องตรวจผ้าเป็นงานที่ปรากฏ อยู่แล้ว ไม่ใช่การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ จึงไม่อาจขอรับสิทธิบัตรได้ อนุสิทธิบัตรเครื่องตรวจผ้าของโจทก์ จึงไม่สมบูรณ์

[คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ 16/2547]

รูปแบบที่ 2 ตัวอย่างที่ 2

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ฟ้องศาลว่าผู้อื่นละเมิดอนุสิทธิบัตร
เลยถูกฟ้องแย้งขอให้ศาลเพิกถอนอนุสิทธิบัตรนั้น
สิทธิต้องเขียนไว้ในข้อถือสิทธิ ห้ามเก็บไว้เป็นสูตรลับ

ส่วนตามข้อถือสิทธิข้อที่ ๓ นายไชยวัฒน์ เบิกความว่า เป็นการพ่นสีชั้นลาย โดยใช้สีที่มีส่วนผสมพิเศษที่
โจทก์คิดค้นขึ้นเพื่อให้ยึดเกาะพื้นผิวได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ลายมีลักษณะเป็นจุดไขปลา ซึ่งการพ่นสีจะมีการ
ปรับแต่งหัวกา และปรับแต่งแรงดัน กรรมวิธีดังกล่าวไม่ปรากฏในรายละเอียดการประดิษฐ์และข้อถือ
สิทธิแต่ประการใด โจทก์จึงไม่มีสิทธิที่จะถือสิทธิในสิ่งที่โจทก์ไม่ได้เปิดเผยไว้ในรายละเอียดการประดิษฐ์
ทั้งมิได้มีการขอถือสิทธิไว้

นอกจากนั้นโจทก์ยังนำสืบว่าโจทก์ใช้น้ำยาพิเศษที่โจทก์คิดค้นขึ้นผสมในสีโป้ว สีวาด และสีพ่น สีดังกล่าว
เป็นสีที่มีส่วนผสมพิเศษเพื่อให้ยึดเกาะได้ดีและมีความยืดหยุ่น ซึ่งไม่ปรากฏในรายละเอียดการประดิษฐ์
เห็นว่าสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรนั้นจะมีขอบเขตอยู่ที่แต่เฉพาะเท่าที่ปรากฏอยู่ในข้อถือสิทธิเท่านั้น โดยการ
วินิจฉัยขอบเขตของการประดิษฐ์ตามข้อถือสิทธิจะต้องพิจารณาลักษณะของการประดิษฐ์ที่ระบุในราย
ละเอียดการประดิษฐ์ด้วย ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๖ ทวิ ดังนั้น
แม้ความจะปรากฏว่ากรรมวิธีการซ่อมแซมของโจทก์จะประกอบด้วยการใช้เนื้อพลาสติกและน้ำยาที่โจทก์
คิดค้น แต่เมื่อรายละเอียดการประดิษฐ์ของโจทก์ไม่ปรากฏกรรมวิธีของโจทก์มีการใช้เนื้อพลาสติกในการ
ซ่อมแซม หรือน้ำยาที่โจทก์กล่าวถึงในรายละเอียดการประดิษฐ์โจทก์ก็ไม่ได้เปิดเผยรายละเอียดว่าเป็น
น้ำยาอะไร โจทก์จึงไม่สามารถขอความคุ้มครองในสิ่งที่โจทก์ไม่ได้เปิดเผย

รูปแบบที่ 2 ตัวอย่างที่ 2

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ฟ้องศาลว่าผู้อื่นละเมิดอนุสิทธิบัตร
เลยถูกฟ้องแย้งขอให้ศาลเพิกถอนอนุสิทธิบัตรนั้น
สิทธิต้องเขียนไว้ในข้อถือสิทธิ ไม่ใช่ความสามารถเฉพาะบุคคล

ในส่วนของการขึ้นลาย นายไชยวัฒน์ พยานโจทก์เบิกความว่า
ตามข้อถือสิทธิ ข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒ มีการวาด หรือขึ้นลาย โจทก์
คิดค้นทั้งเครื่องวาดลาย สีที่ใช้ และกรรมวิธีที่ใช้ในการวาด
ตามวิธีโอซีดี ... นายไชยวัฒน์สาริตการวาดลาย โดยใช้มือวาด
เลียนแบบลวดลายเดิมเพื่อให้ชิ้นงานที่ซ่อมคล้ายคลึงกับชิ้นงาน
เดิมมากที่สุด การกระทำดังกล่าวเป็นความสามารถเฉพาะบุคคล
การประดิษฐ์ของโจทก์ไม่มีส่วนใดที่ให้ความรู้ว่าจะทำอย่างไรจึง
จะสามารถทำให้เกิดผลเช่นนั้นได้

รูปแบบที่ 2 ตัวอย่างที่ 2

ผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ฟ้องศาลว่าผู้อื่นละเมิดอนุสิทธิบัตร เลยถูกฟ้องแย้งขอให้ศาลเพิกถอนอนุสิทธิบัตรนั้น

เมื่อการพิจารณาฟังได้ว่า การเชื่อมต่อโดยใช้ความร้อน หรือใช้กาวเป็นหลักการทั่วไปในการเชื่อมประสานวัสดุที่ฉีกขาด ดังปรากฏว่าเครื่องเป่าลมร้อนมีวางจำหน่ายหรือสามารถหาซื้อใช้สอยได้ปกติ ปรากฏตามภาพถ่าย ... และจำเลยยังได้แสดงภาพเครื่องเป่าลมร้อนที่อ้างว่า จำเลย นายอนันต์ และโจทก์ ดัดแปลงขึ้นในปี ๒๕๓๙ ซึ่งจำเลยใช้งานมาจนถึงปัจจุบัน ... สำหรับความรู้ในการใช้กาวเพื่อเชื่อมยึดสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันก็เป็นความรู้ที่มีอยู่ก่อนการขอรับอนุสิทธิบัตรของโจทก์ ดังมีการจำหน่ายกาวในท้องตลาด ปรากฏตามภาพถ่าย ... การที่โจทก์กล่าวอ้างว่ากาวของโจทก์ต่างจากกาวทั่วไปความข้อนี้ไม่ปรากฏในรายละเอียดการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรของโจทก์ว่าเป็นอย่างไรจึงมีคุณสมบัติเป็นพิเศษ

นอกจากนี้ ขั้นตอนการใช้เครื่องขัดขัดรอยแผลให้เรียบและการไปสีเพื่อเก็บรายละเอียดก่อนทาหรือพ่นสีนั้นก็เป็นการคิดค้นขึ้นใหม่แต่อย่างใด

พยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบมีน้ำหนักน่าเชื่อถือกว่า กรรมวิธีตามอนุสิทธิบัตร ... เป็นสิ่งที่แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับอนุสิทธิบัตรของโจทก์ ลักษณะการประดิษฐ์ของโจทก์จึงไม่เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ตามมาตรา ๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.๒๕๒๒ อนุสิทธิบัตรของโจทก์จึงเป็นอนุสิทธิบัตรที่ออกโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติในมาตรา ๖๕ ทวิ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ชอบที่จะเพิกถอนเสียตามมาตรา ๖๕ นว แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

[คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ 138/2549]

รูปแบบที่ 3 ตัวอย่างที่ 1: ผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ฟ้องเพิกถอนอนุสิทธิบัตรในการประดิษฐ์คล้ายๆ กัน

แม้การประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ [อุปกรณ์ล็อคเบรคคัลชรถยนต์] และการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๑๐๒๑๘ [อุปกรณ์ล็อกกันแป้นคลัชและหรือกันแป้นเบรค] ต่างเป็นอุปกรณ์การประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันการขโมยรถยนต์ด้วยวิธีการป้องกันมิให้ใช้งานเบรคและ คลัตช์รถยนต์ได้เช่นเดียวกัน แต่การประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ มีข้อแตกต่างจากการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๑๐๒๑๘ ในส่วนของระบบล็อคและการปลดล็อค

[ศาลบรรยายระบบล็อคของการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ เทียบกับของการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๑๐๒๑๘]

[จากนั้น ศาลบรรยายการปลดล็อคของการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ ซึ่งต้องทำการปลดล็อคขั้นที่ ๒ ก่อน แล้วจึงสามารถปลดล็อคขั้นที่ ๑ ได้ด้วยการใช้กุญแจดอกเดียวกัน เทียบกับการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร เลขที่ ๑๐๒๑๘ ซึ่งจะปลดล็อคในส่วนใดก่อนหลังกันก็ได้ โดยใช้กุญแจคนละดอกกัน]

ด้วยข้อแตกต่างของระบบล็อคและปลดล๊อคดังกล่าวเป็นผลให้ ... **หากนำระบบล็อคและการปลดล๊อคสองชั้นตามการประดิษฐ์ของอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ มาใช้กับชุดอุปกรณ์ล็อคของการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๑๐๒๑๘ แล้วไม่สามารถทำได้ ...**

นอกจากนี้ระบบล็อคและปลดล๊อคสองชั้นของการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ ก่อให้เกิดการปลดล๊อคหรือพยายามทำลายระบบล็อคของผู้ที่ไม่รู้วิธีการปลดล๊อคที่ถูกต้องยากขึ้นเนื่องจากต้องปลดล๊อคเป็นขั้นตอนโดยปลดล๊อคขั้นที่ ๒ ก่อนขั้นที่ ๑ ทำให้การทำลายระบบล๊อคยากกว่าการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๑๐๒๑๘ ซึ่งสามารถทำการปลดล๊อคขั้นใดก่อนหลังกันก็ได้ ทั้งยังมีความสะดวกในการใช้งานมากกว่าโดยไม่จำเป็นต้องหาแม่กุญแจบ้านมาคล้องอีกชั้นหนึ่งต่างหากเช่นการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๑๐๒๑๘

ระบบการล็อคและปลดล๊อคสองชั้นโดยใช้โครงสร้างชุดอุปกรณ์ล็อค เป็นระบบท่อนแกนคู่ของการประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ จึงมีลักษณะเป็นการคิดค้นหรือคิดทำขึ้น อันเป็นผลให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ใหม่ การประดิษฐ์ดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ และสามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรมได้ จึงเป็นการประดิษฐ์ที่خورับอนุสิทธิบัตรได้ตาม พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๖๕ ทวิ อนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๔๐ จึงเป็นอนุสิทธิบัตรที่สมบูรณ์

[คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ ทป 61/2545]

รูปแบบที่ 3 ตัวอย่างที่ 1 (ต่อ): ผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ฟ้องเพิกถอนอนุสิทธิบัตรในการประดิษฐ์คล้ายๆ กัน

การประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๗๐๘๑ [เครื่องอบแห้ง] และอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๑๐ มีส่วนประกอบของการประดิษฐ์ และลักษณะหน้าที่การทำงานของส่วนประกอบแต่ละส่วนเหมือนกันถึง ๖ ส่วน คงมีส่วนที่แตกต่างกันเพียง ๒ ส่วนคือ พื้นตะแกรงภายในห้องอบแห้งของอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๑๐ สามารถเคลื่อนไหวได้แต่ของสิทธิบัตรเลขที่ ๗๐๘๑ ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ และลมร้อนที่ออกจากห้องอบแห้งของสิทธิบัตรเลขที่ ๗๐๘๑ จะมีการนำกลับมาใช้ใหม่ส่วนอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๑๐ จะระบายออกไปไม่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยในส่วนพื้นตะแกรงที่กำหนดให้เคลื่อนไหวได้นั้นเป็นส่วนประกอบที่เพิ่มขึ้นจากโครงสร้างของการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๗๐๘๑ ซึ่งถึงแม้การประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๑๐ จะไม่มีชุดกระบอกสูบติดตั้งด้านล่าง ของแผ่นตะแกรงทำหน้าที่ให้แผ่นตะแกรงเกิดการเคลื่อนไหว การประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๑๐ ก็สามารถทำงานไล่ความชื้นเมล็ดธัญพืชได้โดยอาศัยส่วนประกอบของการประดิษฐ์ที่เหมือนกับส่วนประกอบของการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๗๐๘๑ ฉะนั้นการกำหนดให้แผ่นตะแกรงเคลื่อนไหวได้ จึงมิใช่โครงสร้างสาระสำคัญของการประดิษฐ์ เช่นเดียวกับระบบนำลมร้อนกลับมาใช้ใหม่หรือไม่นำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งไม่ว่าจะเลือกใช้ระบบใดก็ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของประดิษฐ์ทั้งสองชิ้นในการทำหน้าที่ไล่ความชื้นเมล็ดธัญพืช ส่วนประกอบนี้จึงมิใช่โครงสร้างหลักของการประดิษฐ์ อนุสิทธิบัตรเลขที่ ๔๑๐ จึงมีโครงสร้าง สาระสำคัญเหมือนกับการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรเลขที่ ๗๐๘๑ ถือว่ามีใช้การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ตาม พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๕ ทวิ จึงเป็นอนุสิทธิบัตรที่ไม่สมบูรณ์ตามมาตรา ๖๕

[คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ ทป 91/2546]

รูปแบบที่ 3 ตัวอย่างที่ 2: ผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ฟ้องเพิกถอนอนุสิทธิบัตรในการประดิษฐ์คล้ายๆ กัน

... โดยส่วนที่แตกต่างจากอุปกรณ์ของโจทก์ [อุปกรณ์ล็อคก้านแป้นคลัทช์ และ/หรือก้านแป้นเบรก สิทธิบัตรไทยเลขที่ 10218] คือ ... อุปกรณ์ของจำเลย [อุปกรณ์แม่กู่ญแจล็อคก้านเบรกและก้านคลัตช์รถยนต์ อนุสิทธิบัตรไทยเลขที่ 579] มีปีกล็อกติดอยู่ที่เหล็กตัวปลอกนอกหรือท่อเหล็กกระบอกรองรับก้านล็อก เพื่อป้องกันการยก หรือบิดให้ก้านเบรกหรือคลัตช์หลุดจากเหล็กฐานรองรับก้านเบรกและคลัตช์ และระบบการล็อกใช้วิธีเจาะรูที่แป้นให้ทะลุ เป็นรูรองรับสลักเดือยแกนล็อกนั้น เห็นว่าข้อแตกต่างดังกล่าวเป็นข้อแตกต่างซึ่งมีใช้สาระสำคัญของโครงสร้างและการทำงานของอุปกรณ์ของจำเลยแตกต่างจากของโจทก์ โดยสาระสำคัญของโครงสร้างและการทำงานของอุปกรณ์ของจำเลยเหมือนกับอุปกรณ์ของโจทก์ดังวินิจฉัยข้างต้น การที่ข้อถือสิทธิตามอนุสิทธิบัตรของจำเลยระบุถึงสาระสำคัญของโครงสร้างและการทำงานของอุปกรณ์ เหมือนกับข้อถือสิทธิในสิทธิบัตรของโจทก์ ซึ่งโจทก์ได้รับสิทธิบัตรเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔ ก่อนวันที่จำเลย ยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตรในวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ การประดิษฐ์ของจำเลยตามอนุสิทธิบัตร จึงมิใช่การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เนื่องจากเป็นการประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรในราชอาณาจักรแล้ว ก่อนวันที่จำเลย ขอรับอนุสิทธิบัตร อันถือว่าเป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว ทั้งนี้ แม้ว่าข้อถือสิทธิตามอนุสิทธิบัตรของจำเลย จะมีข้อแตกต่างบางประการ จากข้อถือสิทธิตามสิทธิบัตรของโจทก์ ก็ไม่ทำให้การประดิษฐ์ตามข้อถือสิทธิตาม อนุสิทธิบัตร ของจำเลย ซึ่งเหมือนกันกับการประดิษฐ์ตามข้อถือสิทธิ ตามสิทธิบัตรของโจทก์ในสาระสำคัญ เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่

[คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ ทป 4/2546]

รูปแบบที่ 3 ตัวอย่างที่ 3: ผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ฟ้องเพิกถอนอนุสิทธิบัตรในการประดิษฐ์คล้ายๆ กัน

แม้การประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๓๘๒ ของจำเลยจะมีข้อถือสิทธิแตกต่างดัง
กล่าว แต่การประดิษฐ์ทั้งของจำเลยและของโจทก์ล้วนใช้งานเข้าสู่ระบบกุญแจล็อก
สำคัญด้วยการจับอุปกรณ์แล้วดึงขึ้นมาเหมือน ๆ กัน ไม่ว่าจะจับที่ก้านจับหมายเลข
๑๔ ดังวิธีของจำเลย หรือจับที่ก้านล็อกหมายเลข ๑ และหมายเลข ๗ ดังวิธีของโจทก์
ส่วนก้านเหล็กหมายเลข ๔ a และหมายเลข ๔ b กับแกนเหล็กหมายเลข ๙ a และ
หมายเลข ๙ b ซึ่งจำเลยคิดค้นเพิ่มเติมก็เป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อย นำมาประกอบ
กับอุปกรณ์ซึ่งโจทก์ประดิษฐ์ขึ้นก่อนแล้ว มิใช่สาระสำคัญถึงขนาดทำให้โครงสร้างและ
ลักษณะทางเทคนิคหรือกลไกการทำงานของ การประดิษฐ์ตามอนุสิทธิบัตรเลขที่ ๓๘๒
ของจำเลยแตกต่างกับการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร [อุปกรณ์ล็อกก้านแป้นคลัทช์ และ/
หรือก้านแป้นเบรก สิทธิบัตรไทยเลขที่ 10218] ของโจทก์โดยชัดแจ้ง การประดิษฐ์ของ
จำเลยจึงเหมือนกับการประดิษฐ์ที่โจทก์ได้รับสิทธิบัตรเลขที่ ๑๐๒๑๘ อันเป็นงานที่
ปรากฏอยู่แล้ว การประดิษฐ์ของจำเลยไม่ถือเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่

[คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่ ทป 4/2546]